

ZESTAW NARZĘDZI AI DLA TWÓRCÓW PODCASTÓW: SCENARIUSZ TRZYGODZINNYCH WARSZTATÓW

Format: Warsztat inspiracyjny

Grupa docelowa: Młodzi twórcy i dorośli uczestnicy edukacji nieformalnej o różnorodnych doświadczeniach

Czas trwania: 180 minut

Poziom: Wprowadzający – nie jest wymagana wcześniejsza wiedza techniczna ani znajomość AI

Styl prowadzenia: Prezentacja połączona z refleksją i dyskusją

Ten przewodnik został przygotowany z myślą o osobach prowadzących warsztaty dotyczące wykorzystania AI przy tworzeniu podcastów. Jego celem jest wspieranie prowadzących w przygotowaniu angażujących i dobrze prowadzonych warsztatów.

ZAŁOŻENIA EDUKACYJNE

Świat podcastów przeszedł drogę od niszowego i eksperymentalnego medium do bardzo konkurencyjnej przestrzeni. Niezależni twórcy oraz osoby tworzące podcasty amatorsko działają dziś w środowisku kształtowanym przez zmieniające się oczekiwania odbiorców oraz nowe sposoby konsumowania mediów. W efekcie coraz trudniej jest przebić się do odbiorców, zdobyć ich zaufanie i utrzymać ich zaangażowanie na dłużej. Dlatego tworzenie podcastów wymaga dziś więcej czasu, kompetencji technicznych i strategicznego myślenia.

Jednocześnie narzędzia oparte na sztucznej inteligencji coraz szybciej stają się częścią pracy twórczej i medialnej. Narzędzia te mają ułatwiać pracę, zwiększać dostępność różnych rozwiązań i otwierać nowe możliwości kreatywne. Jednocześnie rodzą jednak istotne pytania dotyczące autorstwa, autentyczności, uprzedzeń, wpływu na środowisko i prywatności danych. Wielu twórców zastanawia się dziś, jak pozostać wiernym własnemu stylowi, a jednocześnie korzystać z AI do tworzenia bardziej dopracowanych materiałów. Pojawiają się ważne pytania o to, jak korzystać z technologii, nie tracąc przy tym osobistej ekspresji. Refleksja nad tymi wyzwaniami pomaga budować bardziej świadome i odpowiedzialne podejście do AI, oparte na zaufaniu odbiorców, autentyczności i własnej ocenie.

CELE EDUKACYJNE

Po zakończeniu warsztatów uczestnicy będą potrafili:

1. Wyjaśnić, dlaczego sztuczna inteligencja staje się obecnie coraz ważniejszym elementem produkcji podcastów.
2. Wskazać najważniejsze etapy tworzenia podcastów, w ramach których można wykorzystać narzędzia AI.
3. Rozpoznawać ograniczenia, ryzyka i kwestie etyczne związane z wykorzystaniem AI w pracy z dźwiękiem i treściami kreatywnymi.
4. Podejmować świadome i samodzielne decyzje dotyczące tego, czy, kiedy i w jaki sposób korzystać z AI podczas pracy nad podcastem.

5. Odróżniać zadania, w których AI może realnie wspierać proces twórczy, od tych wymagających ludzkiej oceny i kreatywności.
6. Rozpoznawać konkretne narzędzia AI wspierające różne etapy produkcji podcastu.

WYMAGANA WCZEŚNIEJSZA WIEDZA

- Podstawowa znajomość podcastów jako medium, zarówno z perspektywy słuchacza, jak i formatu kulturowego.
- Ogólna wiedza o tym, jak powstają podcasty (np. nagrywanie, montaż, publikacja).
- Ogólna orientacja w temacie sztucznej inteligencji wynikająca z codziennego kontaktu z mediami, pracą lub popularnymi narzędziami cyfrowymi.
- Ogólne kompetencje cyfrowe, w tym umiejętność korzystania z platform internetowych i aplikacji online.

ZAKŁADANE UMIEJĘTNOŚCI I DOŚWIADCZENIE

- Uczestnicy mogą mieć bardzo różny poziom doświadczenia w tworzeniu podcastów (np. nagranie próbnego odcinka, korzystanie z prostego programu do montażu lub publikowanie materiałów w nieformalny sposób).
- Poziom wiedzy technicznej może być zarówno podstawowy, jak i bardziej zaawansowany.
- Nie jest wymagana profesjonalna wiedza z zakresu dźwięku, produkcji podcastów ani sztucznej inteligencji.
- Doświadczenie uczestników z narzędziami AI może być bardzo różne, od całkowitego braku kontaktu po sporadyczne, eksperymentalne korzystanie.

Zasoby

Proponowane narzędzia AI:

Narzędzia wspierające organizację pracy:

- Keywords Everywhere: badanie słów kluczowych i odbiorców
- Delve.ai: analiza odbiorców i treści
- Google Trends: analiza tematów i trendów
- ChatGPT: generowanie pomysłów, tworzenie scenariuszy i struktury odcinków
- Showplanner: planowanie i automatyzacja pracy

Narzędzia do produkcji i postprodukcji:

- NotebookLM: analiza i synteza treści wspierająca produkcję
- Descript: nagrywanie, transkrypcja i montaż
- Zencastr: zdalne nagrywanie podcastów
- Riverside: nagrywanie i wsparcie postprodukcji

Narzędzia do tłumaczeń i dubbingu:

- Descript: funkcje związane z głosem i językiem
- Adobe Podcast: narzędzie AI wspierające pracę z dźwiękiem

Narzędzia do tworzenia muzyki i kreatywnej pracy z dźwiękiem:

- Audio Library: biblioteka dźwięków i muzyki
- Soundverse: generowanie muzyki i dźwięków
- Boomy: generowanie muzyki
- Soundful: generowanie muzyki
- Mubert: generowanie muzyki
- Suno: generowanie muzyki
- Beatoven.ai: tworzenie ścieżek dźwiękowych

Narzędzia do promocji i ponownego wykorzystania treści:

- Revoldiv: transkrypcja i ponowne wykorzystanie treści
- FineVoice: zamiana mowy na tekst i obróbka audio
- Headliner: tworzenie audiogramów i materiałów promocyjnych
- Canva: projektowanie grafik i automatyzacja treści

Narzędzia do monetyzacji i dystrybucji:

- Acast: zarządzanie reklamami i współpracami ze sponsorami

SZCZEGÓŁOWY SCENARIUSZ ZAJĘĆ

1. POWITANIE I WPROWADZENIE

Cel

Zbudowanie poczucia wiarygodności i jasne określenie oczekiwań. Ten moment nadaje ton całym warsztatom i jest szczególnie ważny w pracy z dorosłymi uczestnikami, którzy mogą charakteryzować się różnym poziomem pewności siebie, ciekawości lub sceptycyzmu wobec AI.

Rozwinięcie

Przywitaj uczestników i podkreśl różnorodność doświadczeń w grupie: od słuchaczy podcastów, przez początkujących twórców, po osoby ciekawe nowych technologii. Warto przedstawić warsztaty jako wspólne zgłębianie tematu, a nie tradycyjny wykład prowadzony z pozycji eksperta. Warto od początku jasno wyjaśnić, czego uczestnicy mogą się po tych warsztatach spodziewać. To przede wszystkim wprowadzenie i źródło inspiracji, a nie techniczne szkolenie czy praktyczny kurs obsługi narzędzi. Struktura spotkania: informacje kontekstowe → możliwości AI → narzędzia → ryzyka.

Przykładowe wprowadzenie

„To spotkanie ma pomóc Wam lepiej zrozumieć AI i poczuć się pewniej w korzystaniu z nowych technologii. Nie chodzi o to, żeby zrobić z Was specjalistów od sztucznej inteligencji. Nie musicie rozumieć ani zapamiętać wszystkich narzędzi, o których dziś wspomnimy. Jeśli chcecie, możecie po prostu słuchać. Aktywny udział jest całkowicie dobrowolny.”

Przykładowe pytania

- Kto z Was przede wszystkim słucha podcastów, a kto ma doświadczenie w ich tworzeniu?
- Czy ktoś z Was czuł kiedyś ciekawość albo lekkie zagubienie w rozmowach o AI?
- Co sprawiło, że zapisaliście się na te warsztaty?

2. WSPÓŁCZESNY ŚWIAT PODCASTÓW

Cel

Pokazanie podcastów jako dojrzałego, konkurencyjnego i stale zmieniającego się obszaru mediów oraz uświadomienie uczestnikom, że funkcjonują one dziś w znacznie szerszym ekosystemie niż kiedyś.

Rozwinięcie

Świat podcastów rozwijał się w ostatniej dekadzie w wyjątkowo szybkim tempie. Dziś na całym świecie dostępne są miliony podcastów. Próg wejścia jest niski, co sprzyja eksperymentowaniu i różnorodności. Rozwój sam w sobie nie jest niczym negatywnym. Pokazuje raczej, na ile dostępne i atrakcyjne stało się to medium. Jednocześnie całkowicie zmieniły się zasady funkcjonowania tego rynku.

Podcasty przestały być wyłącznie eksperymentalnym i alternatywnym medium, a stały się częścią głównego nurtu komunikacji. Obecnie podcasty tworzą dziennikarze, organizacje medialne, instytucje i marki, traktując je jako element szerszych strategii komunikacyjnych i marketingowych. Profesjonalizacja przynosi większe możliwości i widoczność, ale także większą konkurencję i standaryzację treści.

Coraz większym wyzwaniem staje się samo dotarcie do odbiorców. Choć stworzenie podcastu jest dziś łatwiejsze niż kiedykolwiek wcześniej, znacznie trudniej jest zostać zauważonym. Widoczność zależy nie tylko od jakości czy oryginalności treści, ale również od algorytmów platform, promocji, dystrybucji, regularności publikacji i odpowiedniego momentu publikacji. Wiele dobrze przygotowanych podcastów pozostaje niezauważonych tylko dlatego, że giną w ogromnej liczbie dostępnych treści.

Przykładowe wprowadzenie

„Kiedy szukamy podcastów, ciągle coś przewijamy, wybieramy albo odrzucamy po kilku sekundach. Zanim zaczniemy rozmawiać o tworzeniu podcastów, warto przyjrzeć się światu, w którym dziś funkcjonują, bo to właśnie ten kontekst w dużym stopniu wpływa na to, czego ludzie słuchają i co pozostaje niezauważone.”

Przykładowe pytania

- W jaki sposób najczęściej odkrywacie nowe podcasty? Przez platformy, polecenia znajomych czy media społecznościowe?
- Czy zdarza Wam się czuć przytłoczenie ilością dostępnych treści?
- Co sprawia, że zostajecie przy nowym podcaście na dłużej?

3. KONKURENCJA I ZMIANY FORMATU

Cel

Pokazanie, jak zmienia się sposób tworzenia podcastów pod wpływem nowych formatów i platform cyfrowych.

Rozwinięcie

Jedną z najbardziej widocznych zmian ostatnich lat jest rosnące znaczenie podcastów wideo. Podcasty przestają być medium opartym wyłącznie na dźwięku, którego słucha się podczas spaceru, podróży czy gotowania.

Coraz częściej są oglądane na platformach takich jak YouTube, Spotify czy media społecznościowe i projektowane tak, aby były atrakcyjne również wizualnie. Oznacza to konieczność rozwijania dodatkowych kompetencji technicznych związanych z nagrywaniem obrazu, oświetleniem czy nawet aranżacją przestrzeni. Ta zmiana ma znaczenie, ponieważ materiały wideo łatwiej funkcjonują w mediach społecznościowych i są częściej udostępniane. Nie oznacza to jednak, że format wideo całkowicie zastąpi audio. Coraz częściej oba formaty funkcjonują równolegle, choć czasem również ze sobą konkurują. Elastyczność staje się coraz ważniejszym elementem pracy twórczej. Zmiana formatów nie musi oznaczać rezygnacji z kreatywności.

Przykładowe wprowadzenie

„Do tej pory przyglądaliśmy się temu, jak bardzo rozwinął się świat podcastów i jak bardzo wzrosła konkurencja. Warto zastanowić się, jak konkurencja wpływa na samą formę podcastów. Nie chodzi tu tylko o to, co tworzymy, ale także o formaty, do których coraz częściej zachęcają nas, albo czasem wręcz zmuszają, platformy internetowe.”

Przykładowe pytania

- Czy zdarza się Wam oglądać podcasty zamiast tylko ich słuchać?
- Gdybyście dziś zaczęli tworzyć podcast, czy mielibyście poczucie, że powinniście zrobić go także w wersji wideo?

4. AI W DZISIEJSZYM ŚWIECIE PODCASTÓW

Cel

Pokazanie, że wykorzystanie AI w podcastach staje się powszechną praktyką, oraz zmniejszenie obaw lub sceptycyzmu uczestników wobec tej technologii. Ta część warsztatów przedstawia AI nie jako eksperymentalne rozwiązanie, lecz jako narzędzie już obecne w codziennej pracy nad podcastami.

Rozwinięcie

Sztuczna inteligencja jest już teraz szeroko wykorzystywana w świecie podcastów. Wiele twórców korzysta z rozwiązań opartych na AI, nawet nie myśląc o nich w ten sposób. Funkcje wykorzystujące sztuczną inteligencję są już częścią wielu programów używanych przez nich na co dzień. AI przestała być rozwiązaniem wyłącznie dla entuzjastów technologii i stała się częścią standardowego procesu pracy. Najczęstsze zastosowania obejmują automatyczną transkrypcję, poprawę jakości dźwięku i redukcję szumów, wsparcie montażu poprzez cięcie i organizowanie materiału, a także generowanie opisów odcinków, notatek czy tekstów promocyjnych. Są to zastosowania nastawione przede wszystkim na usprawnienie pracy i oszczędność czasu, a nie na zastępowanie kreatywnych decyzji. Znaczenie sztucznej inteligencji rośnie także dlatego, że tworzenie podcastów wymaga dużo czasu, a wiele osób pracuje nad nimi samodzielnie lub przy ograniczonych zasobach. Narzędzia AI pomagają ograniczyć liczbę powtarzalnych i pracochłonnych zadań.

Przykładowe wprowadzenie

„Tworzenie podcastów wymaga dużo czasu, szczególnie wtedy, gdy pracuje się samodzielnie lub dysponuje ograniczonymi zasobami. To jeden z głównych powodów, dla których sztuczna inteligencja stała się naturalną częścią codziennej pracy nad podcastami. Nie po to, aby zastępować kreatywność, ale aby ograniczać powtarzalne zadania.”

Przykładowe pytania

- Czy korzystaliście kiedyś z automatycznych napisów lub narzędzi do transkrypcji?
- Które elementy pracy twórczej wydają się Wam najbardziej czasochłonne?
- Czy Wasze podejście do sztucznej inteligencji zmieni się, gdy okaże się, że jest już ona częścią narzędzi, których używacie na co dzień?

5. CO POTRAFI SZTUCZNA INTELIGENCJA?

Cel

Pokazanie uczestnikom w realistyczny i konkretny sposób, jak sztuczna inteligencja może wspierać różne etapy tworzenia podcastu. Ta część pomaga spojrzeć na AI bardziej konkretnie i lepiej zrozumieć, w czym może być pomocna, a gdzie ma swoje ograniczenia.

Rozwinięcie

Istnieją różne narzędzia AI wspierające różne etapy tworzenia podcastu. Nie ma jednego rozwiązania, które zastąpiłoby cały proces. AI nie zastępuje procesu tworzenia podcastu, lecz wspiera jego poszczególne etapy.

1. Może pełnić rolę narzędzia wspierającego myślenie i organizację pracy, ale nie źródła gotowych pomysłów. AI może pomagać w wymyślaniu tematów odcinków, planowaniu struktury sezonu oraz podsuwać możliwe pytania czy kierunki rozmowy.
2. Na etapie produkcji AI może poprawiać jakość dźwięku, pomagać w realizacji nagrań zdalnych i wielojęzycznych oraz ułatwiać zachowanie technicznej spójności materiałów.

3. Z kolei w postprodukcji i montażu AI może przejmować czasochłonne zadania techniczne, takie jak transkrypcja, wstępny montaż, porządkowanie materiału czy usuwanie szumów.
4. Narzędzia AI do tłumaczenia i dubbingu umożliwiają przekład transkrypcji na różne języki, generowanie napisów lub tworzenie dubbingowanych wersji audio z wykorzystaniem syntetycznych lub modyfikowanych głosów. Rozwiązania te zwiększają dostępność podcastów dla osób posługujących się różnymi językami oraz osób z niepełnosprawnościami słuchu korzystających z napisów i transkrypcji. Pozwalają również docierać do odbiorców z różnych krajów i kręgów językowych. Warto jednak pamiętać o ważnym niuansie: tłumaczenie nigdy nie jest całkowicie neutralne. Ton wypowiedzi, humor, odniesienia kulturowe czy rytm języka mogą ulegać zmianie.
5. Sztuczna inteligencja jest coraz częściej wykorzystywana także do tworzenia muzyki i efektów dźwiękowych, np. krótkich podkładów muzycznych lub przejść między segmentami. Daje to twórcom nowe możliwości. Pozwala tworzyć własną oprawę dźwiękową bez dużego budżetu, eksperymentować z atmosferą, tempem i nastrojem oraz budować charakterystyczne brzmienie podcastu. Jednocześnie pojawiają się pytania dotyczące oryginalności, powtarzalności generowanych stylów czy etycznego wykorzystywania muzyki tworzonej przez AI.
6. AI może również pomagać w dalszym wykorzystywaniu treści podcastu poprzez generowanie notatek i podsumowań odcinków, przekształcanie materiałów we wpisy blogowe lub posty do mediów społecznościowych oraz wspieranie tworzenia nagłówków i opisów.

Przykładowe wprowadzenie

„Zanim zaczniemy mówić o konkretnych narzędziach, warto podkreślić jedną rzecz: Sztuczna inteligencja nie zastępuje całego procesu tworzenia podcastu. Nie wymyśli podcastu za Was. Może natomiast wspierać poszczególne etapy pracy: od planowania i rozwijania pomysłów po produkcję, montaż i dystrybucję.”

Przykładowe pytania

- Czy zdarzyło się Wam mieć problem z wymyśleniem tematu lub pomysłu na odcinek?
- Który etap tworzenia podcastu wydaje się Wam najbardziej czasochłonny?
- Czy zwykle tworzycie opisy i notatki do odcinków od zera?
- Na którym etapie tworzenia podcastu AI wydaje się Wam najbardziej pomocna, a gdzie raczej nie chcielibyście z niej korzystać?

6. DLACZEGO NIE ZAWSZE WARTO KORZYSTAĆ Z AI

Cel

Rozwijanie krytycznego myślenia i świadomości w zakresie etyki oraz wspieranie uczestników w podejmowaniu świadomych i selektywnych decyzji dotyczących wykorzystania AI w tworzeniu podcastów.

Rozwinięcie

1. Sztuczna inteligencja potrafi generować ogromne ilości treści. Wypowiedzi tworzone przez modele językowe często brzmią pewnie, płynnie i logicznie, jednak mogą zawierać błędy, niepełne informacje lub całkowicie zmyślane treści. Zjawisko to określa się mianem halucynacji AI. Odbiorcom często trudniej zauważyć błędy w treściach audio niż w tekście, zwłaszcza że głos zwykle wzbudza większe zaufanie. Wykorzystywanie nieprawdziwych informacji generowanych przez AI może osłabiać wiarygodność twórcy.
2. Narzędzia AI są trenowane na ogromnych zbiorach istniejących treści, często bez wyraźnej zgody autorów, jednoznacznego wskazania źródeł czy uczciwego wynagrodzenia dla twórców. W świecie podcastów pojawiają się pytania o autorstwo treści generowanych przez AI, wykorzystywanie istniejących stylów twórczych oraz etyczne aspekty korzystania z cudzych materiałów. Choć przepisy dotyczące AI wciąż się zmieniają, odpowiedzialność za wykorzystanie wygenerowanych treści zwykle spoczywa na użytkowniku, a nie na samym narzędziu.
3. Systemy AI odzwierciedlają dane, na których zostały wytrenowane, dlatego mogą utrwalać istniejące uprzedzenia społeczne, kulturowe i językowe. W praktyce może to prowadzić do powielania stereotypów, dominacji określonych perspektyw kulturowych oraz słabszej reprezentacji mniejszości. Osoby korzystające z AI przy tworzeniu podcastów powinny pamiętać, że technologia ta nie eliminuje uprzedzeń. Może wręcz wzmacniać istniejące stereotypy.
4. Podcasty często ceni się za ich bliski, osobisty charakter oraz poczucie autentyczności i zaufania. Przez nadmierną automatyzację zbyt wielu elementów pracy podcast może zacząć tracić swój indywidualny charakter, a to właśnie drobne niedoskonałości często sprawiają, że odbiorcy czują więź z twórcą.
5. Systemy AI wymagają rozbudowanych centrów danych zużywających znaczne ilości energii. Korzystanie ze sztucznej inteligencji wiąże się z ciągłym przetwarzaniem i przechowywaniem danych oraz utrzymaniem rozbudowanej infrastruktury technicznej. Pojedyncze działania mogą wydawać się nieistotne, ale przy masowym wykorzystaniu wpływ sztucznej inteligencji na środowisko staje się realny. Kwestia ta pozostaje ważnym elementem odpowiedzialnego korzystania z technologii.

Przykładowe wprowadzenie

„Sztuczna inteligencja może być bardzo użyteczna, ale użyteczność nie zawsze oznacza, że dane rozwiązanie jest odpowiednie w każdej sytuacji. W tej części przyjrzymy się etycznemu i twórczym aspektom korzystania z AI przy tworzeniu podcastów, tak abyście potrafili oceniać, kiedy AI wspiera proces twórczy, a kiedy zaczyna go ograniczać. Krytyczne podejście do AI nie oznacza rezygnacji z narzędzi, ale świadome decydowanie o tym, jak i kiedy z nich korzystać.”

Przykładowe pytania

- Czy macie poczucie, że zawsze bylibyście w stanie wychwycić błędy merytoryczne generowane przez AI?
- Jak ważne są dla Was kwestie autorstwa i własności tworzonej treści?
- Czy ma dla Was znaczenie, skąd pochodzą teksty i pomysły wykorzystywane w podcaście?

- Co sprawia, że podcast wydaje się osobisty i autentyczny?
- Czy są elementy Waszego stylu lub sposobu mówienia, których nie chcielibyście „wygładzać” przy pomocy AI?
- Co oznacza dla Was zrównoważony rozwój?
- Kto Waszym zdaniem ponosi odpowiedzialność za wpływ AI na środowisko? Platformy, twórcy narzędzi, użytkownicy czy może wszyscy razem?

7. REFLEKSJA NA ZAKOŃCZENIE

Cel

Pomoc uczestnikom w refleksji nad własnymi wartościami i ograniczeniami oraz określeniu, w jakich aspektach AI może wspierać ich pracę nad podcastami, a w jakich chcą wyznaczyć własne granice korzystania z tych narzędzi. Celem jest również to, aby uczestnicy kończyli warsztaty z poczuciem sprawczości i swobody wyboru, a nie presji związanej z używaniem AI.

Indywidualna refleksja

Poproś uczestników o dokończenie trzech zdań:

- „Jednym z obszarów, w których AI mogłaby realnie wspierać moją pracę nad podcastem, jest...” (np. montaż, transkrypcja, promocja, porządkowanie struktury odcinka)
- Jednym z obszarów, w których nie chcę korzystać z AI, jest... (np. własny głos, narracja, wywiady, sposób mówienia)
- Najważniejszą rzeczą, o której chcę pamiętać podczas korzystania z AI, jest... (np. wiarygodność informacji, autentyczność, uprzedzenia, wpływ na środowisko)

Rozmowa grupowa

Pytania do dyskusji:

- Czy te warsztaty zmieniły Wasze podejście do AI przy tworzeniu podcastów?
- Czy coś podważyło Wasze wcześniejsze wyobrażenia o AI albo o pracy nad podcastami?
- Czy jest jakaś mała zmiana, którą chcielibyście wprowadzić po tych warsztatach?